

Financiële consequenties externe inhuur:

Kostensoort: n.v.t

Bedrag:

Gedeputeerde
belast met
behandeling: drs. B.J. de Reu

Vergadering PS: 1 maart 2019
Nr: 19003650
Agenda nr:
Vergadering GS: 29 januari 2019
Nr: 19002872

Onderwerp: Aanleg Roode Vaart Zevenbergen

VOORSTEL

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:

De aanleg van de Roode Vaart door Zevenbergen, waarvoor provincie Zeeland één van de financierende partijen is, zal aanzienlijk duurder uitvallen dan eerder begroot. Om de aanleg alsnog door te laten gaan, is extra budget nodig. Op basis van de samenwerkingsovereenkomst (SOK) moeten de partners in het project daaraan gezamenlijk en naar rato van de eerdere verdeelsleutel bijdragen.

Dit leidt tot de vraag of de beleidsmatige doelen nog opwegen tegen de hogere kosten?

De deelname van Zeeland is gebaseerd op het Zeeuwse belang om (op termijn) een alternatieve zoetwateraanvoer richting Tholen & Sint Philipsland aan te kunnen leggen, waarvoor de Roode Vaart cruciaal is. Dat belang was er bij aanvang van het project en is er naar ons oordeel nog steeds. Om die reden zijn wij van mening dat een extra bijdrage van € 921.000 bovenop de reeds eerder toegezegde € 1,8 mln te verantwoorden is, maar dat wel onder enkele voorwaarden, t.w.:

Naar rato meebetaling door alle partners in het project;

Geen aanvullende bijdragen in de toekomst wegens hogere projectkosten;

Zekerheid over het beschikbaar komen van het eerder vastgestelde debiet naar Tholen & Sint Philipsland aan de rand van West-Brabant; Via een overeenkomst met Noord-Brabant wordt vastgelegd dat, Brabant nu de Zeeuwse bijdrage betaalt, en dat Zeeland die aan Brabant terugbetaalt als die Zeeuwse doelen daadwerkelijk gerealiseerd worden in de toekomst.

Op basis van deze afweging en de voorwaarden die aan de extra bijdrage zijn gekoppeld, stellen wij u voor in te stemmen met het beschikbaar stellen van een extra bijdrage van € 921.000 voor de aanleg van de Roode Vaart.

Wat willen we bereiken?

In 2013 werd provincie Zeeland partner in een samenwerkingsverband (SOK) rond de aanleg van de Roode Vaart door Zevenbergen. De Roode Vaart is de waterverbinding tussen het Hollandsch Diep (naast Moerdijk) en het riviertje de Mark. De verbinding is op het korte traject door Zevenbergen, sinds de vaart beginjaren '70 werd gedempt, beperkt tot ondergronds pijpje met een doorvoerdebiet van slechts 0,2 m³/s.

De SOK heeft tot doel de Roode Vaart door Zevenbergen weer in oude luister te herstellen en daarmee een extra watertoevoer naar West-Brabant te creëren van maximaal 10 m³/s. Deze aanvoer is essentieel voor een toekomstige alternatieve zoetwatervoorziening voor West-Brabant en Tholen & Sint Philipsland. Mede-financierende partijen zijn het Rijk, provincie Noord-Brabant, waterschap Brabantse Delta en gemeente Moerdijk.

Het perspectief op een zout Volkerak-Zoommeer was voor provincie Zeeland in 2013 reden om maximaal € 1,8 mln te reserveren als bijdrage aan deze ontwikkeling in Noord-Brabant, omdat zoetwateraanvoer naar Tholen & Sint Philipsland een noodzakelijke compenserende maatregel was. Toentertijd was de hoop en verwachting dat het Volkerak-Zoommeer binnen enkele jaren zout zou worden gemaakt.

Die verwachting is niet uitgekomen, want het Volkerak-Zoommeer is nog steeds zoet en de minister van Infrastructuur & Waterstaat heeft afgelopen najaar gemeld voorlopig geen budget beschikbaar te stellen voor het zout maken van het meer. Deze optie is daarmee naar de toekomst verschoven. Toch blijft het perspectief op een alternatieve zoetwateraanvoer richting Tholen & Sint Philipsland van belang voor Zeeland. Het laat namelijk ontwikkelingsopties open, of die nu samenhangen met een zout Volkerak-Zoommeer, zoals eerder bedoeld, of met een robuustere zoetwateraanvoer.

De huidige zoetwatervoorziening voor Tholen & Sint Philipsland is het zoete Volkerak-Zoommeer zelf. Dat kan die functie vervullen, doordat het intensief wordt doorgespoeld met rivierwater. Dat vergt een strikt beheer door Rijkswaterstaat en is afhankelijk van de beschikbaarheid van voldoende rivierwater. En zelfs wanneer daaraan wordt voldaan, schiet de waterkwaliteit soms tekort door hoge concentraties blauwalgen. Dat neemt niet weg dat het Volkerak-Zoommeer vooralsnog een degelijke voorziening is, getuige ook de werking in de afgelopen droge zomer. Richting de toekomst achten wij het echter van belang een alternatief achter de hand te hebben. Zonder Roode Vaart is daar moeilijk in te voorzien en dat maakt de aanleg van de Roode Vaart voor Zeeland van strategisch belang.

Waarom kunnen we zien of alles bereikt is en wat mag het kosten?

De aanleg zou oorspronkelijk in 2017 starten, maar door vertraging in de planfase en bij de aanbesteding werd die planning niet gehaald. De start werd daarna voorzien voor augustus 2018, maar in de voorafgaande maanden kwamen verschillende bouwtechnische complicaties aan het licht, die uiteraard gepaard gingen met meerkosten. Deze waren zodanig dat het oorspronkelijke totaal beschikbare budget van € 22 mln onvoldoende bleek om een definitieve Go te kunnen geven op de aanleg. Volgens afspraak zijn de SOK-partners daarop in overleg getreden om zich te beraden op de ontstane situatie.

Het afgelopen half jaar was een moeilijke periode voor het project, waarin het beeld op de uitvoering meermaals verslechterde en het benodigde projectbudget (inclusief risicoreservering) met ongeveer 50% verhoogde tot ruim € 33 mln. Een logische vraag is of dit nu het werkelijke maximum is, of dat het budget later toch weer extra bijgeplust moet worden? Het antwoord luidt dat de SOK-partners er vertrouwen in hebben dat het plafond bereikt is en de kans op toekomstige kostenoverschrijdingen klein is. Dat heeft er met name mee te maken dat in de overeenkomst met de bouwcombinatie een prikkel is ingebouwd die kostenopdriving remt. De aannemer profiteert extra ingeval van lagere kosten, maar betaalt mee wanneer de kosten hoger uitvallen.

De afspraak met de bouwcombinatie luidt dat die laatste de vaart uiterlijk in oktober 2020 oplevert, maar daarvoor wel van Moerdijk als opdrachtgever namens de SOK-partners op 1 maart uitsluitel krijgt over een definitief Go. Alle partijen moeten daarvoor in de beperkte nog beschikbare tijd besluiten over hun bijdrage, waarbij de instemming van de andere partners als ontbindende voorwaarde geldt. Samen uit, samen thuis. Voor Zeeland bedraagt de benodigde extra bijdrage € 921.000. Die komt dus bovenop de € 1,8 mln die al in 2013 is toegezegd. Al met al draagt Zeeland daarmee 8,2 % bij aan het totaal benodigde budget. Als een partij afhaakt en niet meebetaalt, gaat het project niet door en moeten de SOK-partners de al gemaakte kosten naar rato vergoeden. De hoogte daarvan is voor ons in deze fase niet nauwkeurig in te schatten, maar onze bijdrage belooft in dat geval zeker enkele tonnen.

Hierboven zijn de inhoudelijke onzekerheden die met name voor Zeeland gelden (wel of geen zout Volkerak-Zoommeer en wel of geen behoefte aan een alternatieve zoetwateraanvoer naar Tholen & Sint Philipsland), en de financiële risico's toegelicht. De SOK-partners hebben weliswaar vertrouwen in het nu bepaalde financiële plafond, maar de eerlijkheid gebiedt te stellen dat we als provincie Zeeland onvoldoende dicht op de uitvoering zitten om een deugdelijke inschatting van de risico's te kunnen maken. Dit besef heeft ertoe geleid dat we voorstellen twee aanvullende voorwaarden aan de extra Zeeuwse bijdrage van € 921.000 te stellen, namelijk:

1. Wij keren onze bijdrage pas uit wanneer er zekerheid bestaat over het beschikbaar zijn van het in 2013 afgesproken zoetwaterdebiet van 2,9 m³/s richting Tholen & Sint Philipsland;
2. We dragen niet bij aan eventuele toekomstige projecttegenvallers.

Voor beide voorwaarden is provincie Noord-Brabant de partij waarmee we hierover afspraken maken.

Om misverstanden te voorkomen, is het goed even nader stil te staan bij deze voorwaarden. Zo is de in de eerste voorwaarde genoemde zekerheid niet gekoppeld aan het moment waarop het water daadwerkelijk beschikbaar is voor doorvoer richting Tholen & Sint Philipsland, maar aan het moment waarop daarover een hard besluit genomen wordt. Op dit moment is onduidelijk wanneer een dergelijk hard besluit te verwachten valt. Wel bestaat het voornemen in de regio rond het Volkerak-Zoommeer een gebiedsproces te starten over de zoetwatersituatie van de toekomst. Het ligt voor de hand dat de uitkomst daarvan leidend zal zijn voor het besluit over de inrichting van het West-Brabantse regionale watersysteem. Over de principiële lijn van de onderlinge afspraak zijn Noord-Brabant en Zeeland het eens, maar de overeenkomst zelf moet de komende weken nog worden opgesteld. De bepalende elementen erin zijn (i) de hoogte van het Brabantse voorschot (€ 921.000) en (ii) een beschrijving van de mijlpaal waarbij tot terugbetaling wordt overgegaan.

In aanvulling hierop is het van belang te beseffen dat wanneer het water daadwerkelijk beschikbaar is aan Brabantse zijde van de Eendracht (Schelde-Rijnkanaal), het daarmee niet ook meteen beschikbaar is voor Tholen & Sint Philipsland. Daarvoor moeten nog sifons onderdoor de Eendracht worden aangelegd, pompen worden geïnstalleerd en het regionaal watersysteem op Tholen & Sint Philipsland worden aangepast. Al met al een grote klus die naar schatting een aanvullende investering vergt in de orde van € 25 mln. Het besluit daarover wordt pas genomen wanneer daar werkelijke noodzaak toe bestaat en is dus iets voor de toekomst. De financiering ervan zal afhangen van de doorslaggevende doelstellingen van dat moment, maar het lijkt op voorhand zeer aannemelijk dat het Rijk en wij dan zullen bijdragen, maar mogelijk ook andere overheden en of economische sectoren. Zeker is wel dat als de Roode Vaart door Zevenbergen niet wordt aangelegd, een alternatieve zoetwatervoorziening voor Tholen & Sint Philipsland heel lastig realiseerbaar wordt.

De tweede voorwaarde is feitelijk een risicoafkoop en de partij die het risico neemt, Noord-Brabant, vraagt daar uiteraard iets voor terug. In dit geval is overeengekomen dat Zeeland de € 921.000 als vaste bijdrage reserveert en afziet van zijn deel ingeval van minderuitgaven. Die laatste kunnen aan de orde zijn, want in het SOK-budget zit namelijk een risicoreservering van € 5,5 waaruit alle zich voordoende voorziene en onvoorziene risico's gedekt zullen worden. Volgens afspraak krijgt de bouwcombinatie 50% van het deel van deze post dat niet wordt besteed. De andere helft vloeit terug naar de SOK-partners en het Rijk. De gewogen waarde van de risico-uitgaven, zijnde de beste inschatting daarvan de op dit moment, is € 3 mln. Bij dat bedrag zou Zeeland aanspraak kunnen maken op een teruggave van € 102.000. Bij meevallers zou dit bedrag groeien, bij tegenvaller afnemen. Als nieuwe tegenvallers het beschikbare budget van € 5,5 mln overschrijden, zou dit zich ook weer proportioneel vertalen in een bijdrage, maar dat risico is volgens deze afspraak dus niet aan de orde. Wanneer de projectkosten toch meer stijgen, vertalen deze zich niet in nog een extra Zeeuwse bijdrage. Al met al lijkt dit ons een verantwoorde keuze, waarmee de € 921.000 een vaste extra bijdrage wordt aan de Roode Vaart.

Wat doen we daarvoor?

De praktische betrokkenheid van provincie Zeeland bij de uitvoering van de aanleg Roode Vaart is nihil. Wij blijven uiteraard wel als SOK-partner betrokken en zullen zowel ambtelijk als bestuurlijk op de hoogte gehouden worden van de voortgang. In de te actualiseren SOK zullen afspraken worden gemaakt over het betalingsritme van de partners. Voor Zeeland gaat dat in de praktijk dus vooralsnog over de al in 2013 toegezegde € 1,8 mln.

De extra € 921.000 volgt zodra de mijlpaal over de aanpassing van het West-Brabantse watersysteem is bereikt.

Wat zijn de klimaateffecten?

De aanleg van de Roode Vaart sorteert op zichzelf verwaarloosbare klimaateffecten. Uiteraard vindt er uitstoot plaats door machines e.d., maar de bijdrage daarvan aan de klimaatverandering is verwaarloosbaar. De Roode Vaart zelf heeft wel betekenis als klimaatadaptieve ontwikkeling, omdat hij het gebied een extra zoetwatertoevoer biedt waarmee het waterbeheer in de regio in droge tijden beter kan worden uitgevoerd.

Financiële consequenties

De financiële consequenties zijn hierboven in algemene zin toegelicht. Meer technisch financieel geldt het volgende:

Huidige raming in relatie tot de SOK vraagt € 300.000 aanvullende dekking

Voor de Roode Vaart is in de meerjarenbegroting € 1,5 mln geraamd. Daarnaast is door PS in 2013 reeds een risicoreservering van € 300.000 toegezegd, die nog niet gedekt is. Deze eerder toegezegde risicoreservering dient nu beschikbaar te komen.

De aanvullende bijdrage onder voorwaarden van € 921.000 dient nu ook volledig gedekt te worden

Op basis van de SOK is ons aandeel in de overschrijding € 921.000. Dit bedrag wordt door de provincie Brabant voorgefinancierd. Indien via vervolprojecten alsnog een zoetwatervoorziening voor Zeeland ontstaat, betalen wij deze bijdrage aan de provincie Brabant terug. De kans dat de zoet-water voorziening gerealiseerd wordt, schatten wij hoger in dan 50%. Dat betekent dat wij op grond van het BBV een voorziening van € 921.000 moeten vormen, waaruit te zijner tijd de bijdrage aan Brabant kan worden terugbetaald.

Dekking uit budgettaire ruimte om praktische redenen.

In beginsel ligt dekking vanuit de investeringsagenda - als onderdeel van Zuid-Westelijke Delta - voor de hand. Om praktische redenen (met name de afspraak met PS dat onttrekkingen uit de investeringsagenda altijd via een integrale afweging verloopt, die gelet op de tijdsdruk nu niet haalbaar is), wordt voorgesteld de benodigde middelen voorlopig te dekken uit de budgettaire ruimte. Bij de volgende afweging van de investeringsagenda kan dan alsnog dekking uit de investeringsagenda worden overwogen. Uitvoering van de aanleg Roode Vaart door de bouwcombinatie is voorzien in de periode van 1 maart 2019 t/m 31 oktober 2020. Op basis hiervan schatten we in dat de kosten 50/50 over 2019 en 2020 worden verdeeld. Dit geeft het volgende financiële beeld:

	2019	2020	Totaal
Totaal voorziene bijdrage provincie Zeeland in SOK			
Oorspronkelijke bijdrage in de SOK, inclusief risico-reservering	€ 900.000	€ 900.000	€ 1.800.000
Extra bijdrage in de SOK (onder voorwaarden)	€ 460.500	€ 460.500	€ 921.000
Totaal	€ 1.360.500	€ 1.360.500	€ 2.721.000
Beschikbaar			
Inzet reeds geraamde middelen	€ 1.360.500	€ 139.500	€ 1.500.000
Resteert, dekking vanuit de budgettaire ruimte	-	€1.221.000	€1.221.000

Aangezien het om een vaste aanvullende bijdrage gaat, is er geen risico op aanvullende projectkosten en is een risicoparagraaf dus overbodig.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerpbesluit.

Gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris.

Ontwerpbesluit

De staten der provincie Zeeland,
gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 29 januari 2019, nr. 19002872;

besluiten:

- Akkoord gaan met een extra bijdrage aan het project Roode Vaart van € 921.000, om daarmee het perspectief op een toekomstige alternatieve zoetwateraanvoer naar Tholen & Sint Philipsland intact te houden;
- Deze instemming verlenen onder de (ontbindende) voorwaarde dat:
 - o ook de andere financierende partijen hun bijdrage leveren;
 - o Zeeland niet zal bijdragen aan eventuele extra projecttekorten, zodat de € 921.000 een eindbijdrage is;
 - o met Noord-Brabant een overeenkomst wordt gesloten over het voorschieten van de Zeeuwse bijdrage, tot het moment dat een besluit wordt genomen over de zodanige inrichting van het West-Brabantse regionale watersysteem dat daardoor 2,9 m³/s beschikbaar komt voor doorvoer naar Tholen & Sint Philipsland;
- Vooruitlopend op de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2018, de geraamde middelen Roode vaart (activiteit 72692) overhevelen naar 2019 (€ 1,36 mln) en 2020 (€ 140.000);
- Vanuit de budgettaire ruimte 2020, € 1,21 mln beschikbaar stellen voor de Roode Vaart;
- Een voorziening 'Roode Vaart' instellen;
- Uit het totale beschikbare budget van € 2,7 mln in zowel 2019 als 2020, € 460.000 ten gunste laten komen van deze voorziening. Op het moment dat er zekerheid bestaat over voldoende aanvoer van zoet water naar de rand van West-Brabant, kunnen de bedragen uit de voorziening betaalbaar worden gesteld;
- In een volgende programmeringsronde investeringsagenda bezien of dekking uit de investeringsagenda wenselijk, cq. mogelijk is en afhankelijk daarvan de dekking eventueel alsnog uit de investeringsagenda te laten plaatsvinden.